

δευτέρου παιδιού του ο πατέρας έδωσε την παραίτησή του από το στρατό και πήγε με τη φαμελιά του να ζήσουν σ' ένα χωριό πολύ κοντά με το Μιτσένσα.

Εκεί περνούσαν τα παιδικά του Ίβάν χρόνια σε μιάν ευτυχισμένη μοναξιά και λευτεριά. Ακολουθούσε από το πρωί ως το βράδι τους κυνηγούς, έτρεχε στους κάμπους ακούγοντας με τη θέρη και τη δίψα της νιότης και της Ζωής που πλημμυρούσαν μέσα του κάθε δόγηση.

Λίγο λίγο τα μάτια της ψυχής του άρχισαν να χαιρετίζουν κάποιο μεγάλο ζύπνημα, μια κατάχτηση, που άπλώνονταν μέσα του άρχα και που τον έκανε να προσέχη και στο παραμικρό κελεύσματι πουλιού και να σαστίζει και στο πιο ανάλαφρο φυλομουρούσιμα.

Τα χρυσά λειβάδια με τα στάχυα και τα δάση με τις ελάργυρες λεύκες, που άπλώνονταν ως άπεραντη θάλασσα μπροστά του, άρχισαν να τον δένουν σε μια βαθιά Άγάπη, από κείνες που κυβερνάνε όλα κέρη τη Ζωή μας, με τη Φύση.

Τέλειος χαρακτήρας, ύπόφερε με θυσία τις κακοτροπιές του πατέρα του και τις γκρίνιες της μάνας του. Ωφελήθηκε αληθίνα από τους δασκάλους, που η οικογένειά του τούπαυρε όπως κάνανε τότες όλες οι καλές οικογένειες στη Ρουσία φέρνοντας δασκάλους για τα παιδιά ιδίως από τη Γαλλία και την Ίταλία. Στα 1817 η οικογένειά του πήγε στη Μόσκα κι ο Ίβάν μπήκε εσωτερικός σ' ένα σχολιό για να ξακολούθησε άργότερα τις σπουδές του στο Πανεπιστήμιο. Στα 1833 πήγε στην Πετρούπολη όπου πέθανε ο πατέρας του. Από τότες ο Ίβάν κι ο αδερφός του βρισκόνταν σ' ένα αδιάκοπο μαρτύριο με τ' άβάσταχτα νέμια της ιδιότροπης μάνας τους.

Αφού έδωσε τις άπολυτήριες ζήτησές του (1837) τον άλλο χρόνο ο Ίβάν, όπως είτανε μόδα τότες σε όλα τα παιδιά της άριστοκρατίας, πήγε στη Γερμανία να τελειοποιήση τις σπουδές του. Η φιλοσοφία τον τραβούσε και σπούδαζε με πάθος το Χέγκελ. Περισσότερο όμως τον τραβούσαν ο ξένος πολιτισμός, που η πατρίδα του ολότελα στερούσαν.

Στα 1841 γύρισε στην Πετρούπολη για τις διδακτορικές ζήτησες, μα άλλαξε γνώμη και μπήκε υπάλληλος στο Υπουργείο των Έσωτερικών. Από τότες άρχίζονε τα πρώτα γραφήματα του Τουργκένιεφ. Δημοσίεψε πρώτα δυό τραγουδιά που του κέρ-

δισαν τη φίλα και την έχτιμηση του μεγάλου κριτικού Μπιελεύσκι, που η γνώμη του είτανε νόμος για τη Ρουσία τότες. Έζησε στην Πετρούπολη ίσαμε τα 1847 γράφοντας στίχους και δίνοντας φιλιές με πολλούς καλλιτέχνες. Βρισκόνταν στην εποχή την κρίσιμη, που κάθε μεγάλο πνεύμα έρχεται στις άρχές, όταν η ψυχή μας, που δεν έχει βρή ακόμα το δικό της δρόμο φέρνη δλόγουρα άνήσυχη τη ματιά, άχόρταστη, διψασμένη, έτοιμη να δρηήση, να φτερουγίση προς το δικό της κόσμο τον άπεραντο, που λίγο-λίγο άρχίζει να ξεσκεπάζεται.

Στην εποχή που πλημμυρισμένοι από Ζωή και νεότη νουώθουμε μέσα μας να χτυπάνε τα φτερά του πνεύματος.

Στα 1847 έγραψε μερικά δηγηματάκια ύπογράφοντας τα με τα δυό γράμματα Τ. Α.

Τα δεχτήκανε μ' ένθουσιασμό κι' όλος ο κόσμος έρχισε να ρωτάει ποιός είν' αυτός που κρύβεται πίσω από τα δυό ψηφία. Λίγο κατόπι έφυγε για τη Γερμανία και ξακολούθησε να δημοσιέση χωριάτικες ιστορίες με τον τίτλο: Ιστορίες ενός κυνηγού. Τον τίτλο αυτό διατηρήσανε τα δηγήματά του και κατόπι όταν βγήκανε σε τόμο (1852).

Μ' αυτά τα δηγήματα η δόξα του άπλώθηκε και η φήμη πετώντας άρχισε να σαλπίζει στον κόσμο τη γέννηση ενός μεγάλου Ρούσου συγγραφέα.

Το βιβλιό αυτό είτανε ένας μεγάλος σταθμός για τη Ρούσικη φιλολογία και για τη Ρούσικη ιστορία.

Η Κυβέρνηση άνησουσε μ' αυτόν τον συγγραφέα, που άρχισε να της γίνεται ένοχλητικός, και ζήτησε πρόφαση να τον ξεφορτωθί. Και περίσταση δεν άργησε που θήφερε τέτοια πρόφαση. Ένα γράμμα, που ο Τουργκένιεφ έγραψε για το θάνατο του Γκογκολ, γίνηκεν άφορη να τον ξορίσουνε στα χτήματά του.

Μα την κατάχτηση, που το βιβλιό έκανε, τίποτα δεν μπορούσε να την αντισκόψη. Και δεν είταν μονάχα για τη μεγάλη του φιλολογικήν αξία, μα γιατί φανέρονε μια ιδέα πουχε γουρμάσει πιά στις καρδιές όλων, γιατί την έφερνε σε φώς και γιατί μιλούσε σε κείνο το βιβλιό όλη η ψυχή της Ρουσίας.

Η ιδέα αυτή είτανε η φρίκη της δουλείας.

Κι' άλλοι συγγραφιάδες σε έργα τους μιλούσαν για την άπανθρωπιά αυτή, μα κανένας σαν τον Τουργκένιεφ δε μ'ε παρουσίασε την ψυχή των δούλων και των χωριάτωνε τόσο φωτεινά και ζωντανά.

Και για τούτο όσο βαθιά είναι η ύποβολή του βιβλίου του γι' αυτήν την ιδέα τόσο και βουβή, κρύφια. Καμμιά ρητορική. Ο αναγνώστης βλέπει τα πράματα και του χωριάτη την κατάσταση τόσο φωτεινά, που άμέσως και η αίτια του ξανοίγεται.

Κι' έτσι μόνο πιτυχαίνεται μια αληθινή επανάσταση στις καρδιές: όταν το βιβλιό δεν κυβερνιέται παρά από την Τέχνη, πούνα η Άλήθεια.

Σ' αυτό το βιβλιό καθώς θά δήτε ο Τουργκένιεφ μ'ε ζουγραφίζει όλα τα πρόσωπα, που άπαντάει στο δρόμο του ένας κυνηγός: μουζίκους, νοικοκυραίους, άριστοκράτες, πλούσιους, καταστραμμένους, φρόνιμους, τρελλούς, δηλαδή όλον τον κόσμο της πατρίδας του με την πιο θαυμαστή λεπτότητα.

Και είναι το βιβλιό αυτό που περισσότερο από κάθε άλλο έφερε την άπολευτέρωση των δούλων.

Στην έξορία του έγραφε λίγο, μα μελετούσε, όσο που επί τέλους του δόθηκε χάρη στα 1854 και ξαναγύρισε στη Γερμανία για ν' άνταμώνη την οικογένεια της τραγουδίστρας Πολίνας Βιαντνί, που δεν άφησε πια για πάντα. Από τότε ζούσε πότε στη Βάδη και πότε στο Παρίσι μη πηγαίνοντας παρά σπάνια στην πατρίδα του, όπου ο λαός τον δέχονταν ως πατέρα του.

Όσο κι' αν ζούσε μακριά, τόσο πάντα τα μάτια του προς την πατρίδα του ύψώνονταν και κάθε σελίδα του γι' αυτή γράφοντανε. Στα 1856 φάνηκε το πρώτο του ρομάντο. Ξακολουθούσε να γράφη κι' άλλα ρομάντσα και μέσα σ' ό,τι έγραφε έβλεπε κανείς το μεγάλο του πόθο και τη λαχτάρα για την κατάργηση της δουλείας.

Και η μεγάλη αύγή έφτασε στα 1860. Όλος ο λαός άνάπνεψε. Η λευτεριά ζάπλωσε παντού το φώς της.

Αυτή η μέρα, που τόσοι και τόσοι και πριν από τον Τουργκένιεφ άντικρύζανε σαν το μεγαλύτερο όνειρο.

Τον ίδιο χρόνο έγραψε και το ρομάντο του «Πατέρες και παιδιά», όπου έπλασε το περίφημο πια πρόσωπο του Μπαζαρόβ.

Από τότες κυκλοφόρησε και γίνηκε της μόδας μια παλιό κι' άφισμένη λέξη: μηδενιστής.

Τέτοιος είτανε ο Μπαζαρόβ. Ένας επαναστάτης, που δε σέβεται τίποτα, που δεν πιστέβει σε τίποτα.

Ένας Ρούσος παραγεμισμένος με κακοχωνεμένες γνώσες από τα Γερμανικά Πανεπιστήμια. Ένας

πάρεϊς εσύ και λογαριάζομαστε ύστερα έμεις οι άλλοι. — Όπου λές, Κώτσιο, περνούσε μια μέρα το παιδί από δω. Λοιπόν άμα τον είδε αυτή πετιέται όζω, ο Γιάννης ήταν προσπερασμένος δεν είδε τίποτε, πετιέται λοιπόν και φωνάζει: τή φιλενάδα της: Μαριώ, τρέξε να ιδείς, πέρασε κείνος.

Γιάν.— Πότε;

Καμ.— Άμ' δε θυμάσαι λοιπόν; Κείνη τη μέρα...

Σ.— Τι τα θέλετε τώρ' αυτά, άφήστε τα.

Καμ.— Δύριο θάστε στο παγκύρι, βρέ παιδιά, θάναί κι αυτές, είδα που τομάζονταν σήμερα.

Παγκυριώτες γεμάτος ο μικρός κάμπος με τις έλιές και χόνονταν σαν κύματα στους μάλους, μα καρτερούσαν να πέσει ακόμα ο ήλιος για να βγούν στις βόλτες. Τα καίκια δεμένα στη σειρά. Ο μπάτης τότες άρχισε να φυσάει. Άζαφρα ο Σύρμος στοχαστήκε πσω άπ' τα πυκνά σαν καλαμιώνας κατάρτια τον Καμένο. Είχε πηδήσει στο καίκι του Ζάχου κ' έκανε παννιά. Η Ζάχυνα μέσα και το Λενιό. Σαν κλέφτης, σαν άρπαγας κοιτάζει γύρω κι άλαργεύει. Έδώ φωνές και βοές. Ποιός να τον

δει. Και τόσα βουβά κι άπρογιάλια είν' έτοιμα να τον δεχτούν. Νάχε κείνη τη στιγμή το Ζάχο να τον βοίσει: πήδησε κι αυτός σ' ένα τρεχαντήρι άνερώτητα μ' ένα παιδί ακόμα και μόλα! Το καίκι του Ζάχου όμως είχε κινήσει πλειά. Έρχονται οι σπλάθες της στεργιάς, μελανιάζουν τη θάλασσα: φούσκωσαν τα παννιά του, έγειρε και πάει κόβοντα άσπρον άφρό.

Ο Σύρμος ίσαρίσε παννί, άμα ξέφυγε άπ' τα καίκια, άρπαξε τα κουπιά, μα λιγοθυμάει τ' άγέρι και στάθηκε η καίκα όρθή, μεγαλόπρεπη.

Όταν ξανοίξε τον κάβο, ο μπάτης του δέρνει δροσερός το πρόσωπο και του άνεμίζει τα μαλλιά. Τα κύματα άνεμίζουν το καίκι τραγουδώντα. Νά και τ' άλλο καίκι πέρα στο πέλαγο, περιήφανο κι άδιάφορο κοιτάζει να πιάσει τον κάβο. Τόσο μακρος τους χωρίζει. Πώς θα λαχταράει ο Καμένος άγγίζοντας την άντικρυνη στεργιά! Τώρα θα στρίψει τον κάβο, να γίνει άφαντος. Ποιός να τον φτάσει! Μα να! τί κάνει; Γύρισε πίσω!

— Φτού τον κουτό!

Σιμώνει ο Καμένος, περνάει από δίπλα, άπ' τη χαρά του πηδάει.

— Όρτσα, καπετάνιο, φωνάζει στο Σύρμο.

— Τώρα να σου δείξω γώ. Τήρα μόλα. Γύρισε

κι αυτός καταπάνω του. Τον κυνήγησε ως το λιμάνι. Πάλι πρόλαβε και γύρισε πρώτος κατά το πέλαγο ο Καμένος. Μια στιγμή άργότερα ο Σύρμος. Ο κέρας δυνάμωνε κ' έστρωνε, το καίκι του πετούσε.

Τα δυό καίκια λαχταρούνε σκάβοντας τη θάλασσα με τις πλώρες. Στις πρώμες τους φυσομανούν τ' άφριά. Οι γυναίκες άναγαλιάζουν βλέποντας τα καίκια να παραβγόνουν. Μα ο Καμένος άρχισε να στενοχωριέται και χαμογελάει πικρά.

— Θέλει να μάς πάρει το σουφράν. Μα δε θα το φάει αυτό.

Άγχλια άγάλια ύστερα μ' όρμη χύμηξε το δευτερο σά μεθυμένο. Το παννί του πρώτου σπαράζει σα φτερούγα πουλιού. Το τιμόνι τρέμει στα χέρια του Καμένου.

Η βοή της θάλασσας και τ' άνέμου και το μουγγρητό των καίκιων τους ζώνει, τους μεθάει. Ο Σύρμος γέλασε άγρια: το χέρι του σίδερο στο τιμόνι: ένα κράχ το μαντεύουν όλοι και κλειούν τα μάτια.

— Βρέ για όνομα του Θεού, λείει ο Καμένος και τραβάει το τιμόνι να του δώσει γιομάτα. Μαζί όμως κι ο Σύρμος. Το διακί έφυγε άπ' τα χέρια του Καμένου.

καθαρός θεωρητικός, που γι' αυτόν δεν υπάρχει ή αρμονία μεταξύ της σύλληψης και της εκτέλεσης.

Κατόπι ακολουθήσανε τ' άλλα του έργου, που αποτέλεισαν στο τέλος, σύμφωνα με την τελευταία Ρούσσινη δημοσίευσή, δέκα τόμους, που περιέχουν ρομάντσα, δηγήματα, δραματικά δοκίμια και κριτικές.

Κανένας ξένος δε διαβάστηκε και δε θαμάστηκε τόσο πολύ στη Γαλλία όσο ο Τουργκένιεφ, που οι Γάλλοι τον θεωρούσαν σχεδόν δικό τους.

Η γλώσσα του στο πρωτότυπο, όπως λένε οι κριτικοί, μιὰ γλώσσα που πρώτος αυτός μεταχειρίστηκε με τόση αξιοπρέπεια κι επλούτισε τόσο, μ'αυθρεφτίζει όλες τις καλλονές της παρθένας γής, μ'αυφέρνει όλα τ' αρώματα των σπάνιων άνθων της πατρίδας του και τρέχει ελεύτερη, διάφανη, όμοια με τ'α μεγάλα της Ρουσίας του ποτάμια.

Βλέπουμε με τον λεπτότερον τρόπον την ειρωνεία του γι'α τή ζωή της ρούσσινης αριστοκρατίας, που φτάνει σε σάτυρα στο έργο του. Ο «Καπνός» (1867), όπου περνάει η ζωή ή ψεύτικη των αριστοκρατών στα μπάνια στο εξωτερικό και στα μέρη που περνάνε γι'α διακένωση.

Το τελευταίο του έργο εΐτανε ή «Παρθένα Γής» (1877), που δημοσιεύτηκε πρώτα γαλλικά στη φημερίδα την παριζιανική «ο Χρόνος» και ύστερα βγήκε σε τόμο ρούσσικο, μ'α βρίσκοντας κανένα εμπόδιο από τή λογοκρισία.

Η τελευταία του επίσκεψη στη Ρουσία εΐτανε στη Μόσκα, όταν πήγε στις γιορτές γι'α τον Πούσκιν, κι' ο κόσμος τον δέχτηκε με συνέπαρμα και οι φοιτητάδες του ξεζέψανε τ' άμμάξι.

Έγραφε αρκετά χρόνια στο Παρίσι, μεταφράζοντας ή ίδιος ή επιβλέποντας τις γαλλικές μεταφράσεις κι' έχοντας φίλους όλους τους διαλεχτούς καλλιτέχνες τον Προσπέρ Μερμέ, τον Άλφονς Ντωντέ και τόν Φλωμπέρ, που αγαπούσε και θαμάζε ξεχωριστά.

Πέθανε στο Μπουζιζιάκ κοντά στο Παρίσι στις 3 του Τρυγητή 1883.

Μιά μέρα πριν πεθάνη έγραψε ένα γράμμα στο φίλο του Τολστόη, μιὰ διαθήκη που τού άφινε σ'αν πατέρα τή φροντίδα γι'α τ'α γράμματα και τόν καλό τής αγαπημένης του πατρίδας. Κι' άφίνοντας τήν ενέργειά του και τήν αγάπη του στα χέρια ενός γίγαντα κοιμήθηκε ήσυχος, ενώ ή πατρίδα του άνοιγε τήν πλατιά και παρθένα άγκαλιά της γι'α νά δεχτή τόν ώραίο νεκρό, τή χιονισμένη άγκαλιάαυτής τής θα-

μαστής χώρας, που ή μεγάλης συγγραφής τήν εκλεινεν δλάκερη μέσα του.

Άφησε άπαρηγόρητους όλους τους πατριώτες του, μ'α περισσότερο κεινούς που τόν γνωρίσανε, που γνωρίσανε τή συμπονια του και βοήθεια γι'α κάθε δυστυχισμένο και που στο ψηλό του κορμί, στα βαθιά του ώραία μάτια και τήν τραχιά φωνή, που σου θύμιζε Ρούσσο χωριάτη, έβλεπε τον άντρα που ενσάρκωνε τή μεγάλη ρούσσινη ψυχή και που στη φωνή του μιλούσε όλη του ή πατρίδα.

Κέρκυρα.

INTA ΓΑΡΤΖΩΝΗ

ΠΑΡΑΚΑΛΙΟ

Φύσηξε κακός άγέρας
Φύσηξε βοριάς
Κι όλα τ'άνθια συνεπαίρνει
Τής καλοκαιριάς.

Πιό σιγά, βοριά μου, φύσα,
Σέ περικαλώ
Κ' εγώ μήπως τόν κρυφό μου
Χάσω θησαυρό.

Γιατί άνθίζουν κι από μένα
Μέσα στην καρδιά
Τ'α τραγούδια, τ'α λουλούδια,
Μόσκος και χαρά.

ΞΕΝΙΤΕΜΕΝΟΣ

Τι νάν τήν κάνεις τήν γραφή,
Που δέ μιλεί τόν γράμμα;
Σου γράφω με τ'α κλάματα
Κι όλα μου σβιούν τ'α γράμματα.

Άνήξερους κι ανήμπορους
Περνώ στα μάβρα ξένα
Στο νοῦ μου έσένα βάζοντας
Και σένα λογαριάζοντας.

Και με τ'α μάτια σου γιαλού
Τήν άκρη καρφωμένα
Σου στέλνω χαιρετίσματα
Με τού βοριά τ'α κύματα.

ΒΑΡΑΕΝΤΗΣ

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ

• ΣΥΝΤΡΟΜΗ

Γι'α τήν Ελλάδα αρ. 10.—Γι'α τόν Έξωτερικό αρ. 10

20 λεφτά τόν φύλλο λεφτά 20

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ: Στα κισόκια της Πλατείας Συντάγματος, Όμόνοιας, Υπουργείου Οικονομικών, Σταθμού Τροχιοδρομου (Όφθαλμιατρείο), Σταθμού ύπόγειου Σιδηροδρομου (Όμόνοια), στο καπνοπωλείο Μανωλακάκη (Πλατεία Στουρνάρα, Έξάρχεια) στα βιβλιοπωλεία «Εστία» Γ. Κολάρου και Σακέτου (όδός Σταδίου, άντικρύ στη Βουλή).

Η συντρομή πληρώνεται μπροστά κ' είναι ενός χρόνου πάντα.

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ

Κ Α Ι

ΠΡΑΜΑΤΑ

ΚΑΠΙΟΣ

γεροντάκος βλέποντας ένα δειλινό στον περιπατο τ'α παιδιά ενός Υπουργού μας, κάτι όμοιφα και χαριτωμένα μικράκια που σοβαρά σοβαρά βαδίζανε πλάι τής νταντιάς τους, γέρισε κ' εΐπε τού συντρόφου τον

— Νά οι μέλλοντες τ'αυαντοι τής πατρίδας μας.

— Τ'α παιδάκια; Και τί έχεις νά φοβηθείς απ' αυτ'α γι'α νάν τ'α λες τ'αυαντους;

— Έγώ; Τίποτα! Μ'α συλλογιέμαι τ'α καημένα τ'αγγονάκια μου που ν'α τ'αυαννηθούν αύριο απ' αυτ'α, καθώς τ'αυαννούμαστε σήμερα έμεις απ' τόν πατέρα τους!

Τ'α λόγια τού αγαθού γεροντάκου ήσαν προχτές ή γι'α τού Ράλλη νάν τ'α βεβαιώσει «Ο κ. Γι'α, άξιος γι'α τού πατέρα τον, σε κάπιο λόγο εκλογικό πούβγαλε στους «άγαπητούς συμπολίτες», δέ ντράπηκε νά πει μαζί με τ'α άλλες συνηθισμένες φεντιές και τήν τ'αυ

— Μή γι'α τόν Θεό, μ'α επνιζεις.

— Πιό, π'α μαννάκα μου.

— Σκύλλε.

Μ'α πριν ιδούν καλά, τόν καΐκι τού Σύρμου περνούσε από δίπλα τους δίνοντας ήσκις φόβου. Η πρύμη του βουλιάζει τή θάλασσα και γλιστράει.

— Μ'α παλαβός εΐσαι, θέλω νά ξέρω; θ'αλά μ'ας πνιζεις.

— Όχι άλλο τίποτα, μόνο μ'ας βλέπουν κι απ'όζω και γελούνε, λείει ή Καμένος.

— Ένας γαμπρός θαλά π'αει χαμένος.

— Ένας γαμπρός και... Καλά έμεις!... τόν καΐκι;

— Δέν έχει ανάγκη απ' τόν καΐκι ή γέρο Ζάχος. Έσας σ'ας γλύτωνα.

Άνοιξε κατά τόν πέλαγο τ'α κύματα σηκώνονταν όρθά. Πάνω απ' τόν τραγούδι τους άκούονταν τόν βουητό τού μπάτη. Πιτσιλιζαν σταξίες άπάνω τους βωδιασμένες μ' άρμούρα.

Έφτασε μισοπελαγίς, έβαλε δίπλα τόν τιμόνι. Κόβεται ή δρόμος τού καΐκιού κι άκούεται μόνο ή θάλασσα. Τόν καΐκι πηδάει από πλώρη σε πρύμη καπ'α τόν ούρανό. Έπεσε τόν παννί τενιασμένο. Έβαλαν τόν κουπί, γύρισαν τόν παννί απ' τήν άλλη πάντα φουσκώνει, και πάλι κινούν.

Ο Καμένος έφτασε κι αυτός άνοιχτά. Ο μπάτης άγρίεψε τ'α και τ'α κύματα έχουνται φοβερά. Έφτασε ένα μεγάλο κύμα, σκάζει και χύνεται ως τ'α κατάρτια. Τόν καΐκι σκαμπανεβάζει μ' όρμη και γονατίζει μες τούς μελανούς τάφους. Τ'α μπούνια του παίρνουν θάλασσα. Τόν ποσκίρτισμα τους ραντίζει όλοένα με ψιχάλες σ'α βροχή. Έπεσαν σ' άμπάρι οι γυναΐκες και σκούζουν.

— Έ καλά θ'α τ'α γυρίσουμε. Τή μπουρίνα λύστε ένας, ποιός θ'α βάλει κουπί;

— Ποιός; έσ'α που μ'ας έφερεις.

Σαστίζει ή Καμένος και κοιτάζει πότε τήν πρύμη, πότε τήν πλώρη.

Σιωπή βαστάει πάλι. Μόνον δέν παύει τόν π'αφλισμα τής θάλασσας. Σκάζουν τ'α κύματα και τινάζουν σ'α χείτες τόν άφρό.

— Μ'ας επνιζεις! Που'ν ή γέρο Ζάχος νά σε ιδεί, θ'α σε σκότωνε.

Μπού... π'αλε βουλίζει ή μπάτης άγριος τ'α κύματα χορεύουν.

— Γι'α όνομα Θεού, πνίκαμε.

— Σωπάτε, διάβολος νά μ'ας πάρει. Δέν τ'α παίρνει τόν καΐκι.

Τραβάει κουπί με δύναμη ώστε νά σπάσει και τρέχει στην κουδέρτα νά γυρίσει τόν παννί κοιτάζει

και τόν τιμόνι. Τόν καΐκι δέν μπορεί νά γυρίσει κοιτάζει τότε τ'α κύματα μ' άπελπισία ρουτώντα.

— Μπρέ γύρισε, γύρισε νά πάμε έξω.

Ο Καμένος βρίζει.

— Καλά, τί κ'ανω έγώ τ'ασην ώρα; Νά, δέν μπορούμε νά τ'α πάρουμε στα όρστα, άν τ'α πάρουμε στα πόντζα καλά εΐμαστε, άδερή καλό πνιζίμο.

Τελευταία ρούσκωσε τόν παννί και κίνησε τόν καΐκι γι'α τόν λιμάνι.

— Άχ, Λενιώ, έσ'α τ'α φταΐς όύλα, λείει ή Καμένος, χαμογελώντας ύστερα απ' τόν φόβο του.

— Τί φταΐει τόν κορίτσι, ξεπατωμένει έσ'α άνίκανος έσ'α.

Τού Σύρμου τόν καΐκι έστρεψε αυτ'α τή στιγμή μες τόν λιμάνι. Οι δύο στερητές ξεδιπλώνονται κι απλώνονται νά τ' άγκαλιασουν στή γαλήνη τους. Τ'αυα τανούσαν τ'α παννί τους τ'α πολλά καΐκια κι άνοιγονταν γι'α βόλτες στο πέλαγο. Ο Σύρμος άραξε τόν δικό του και βγήκε έξω νύχτωνε και κινούσαν νά φύγουν πλησίασε κατά τή φαμελιά τού Ζάχου.

Η μαννί τού Λενιού εΐχε έναν μπόγο νά π'αρει.

— Στάσου, μαννιά, νά σε βοηθήσω.

— Έλα. Στο γάμο σου.

— Έέρεις, αλήθεια, νά σε κάνω μαννιά;

ΣΤΕΦΑΝΩΜΑ

Θέλουμε μερικά ευγενικά παιδιά του Πανεπιστημίου που πασχίζουν να καταφέρουν να βγει κ' ένας τόμος της Βιβλιοθήκης Μαρασλή με δηγήματα του Παπαδιαμάντη. Ο τόμος αυτός έπρεπε να έχει βγει από χρόνια, κ' ένας τέτοιος τόμος θα τιμούσε και τη Βιβλιοθήκη Μαρασλή και το "Έθνος, περισσότερο βεβαία από τα «Φιλολογικά Παρεργα» του Βλάχου κι από τόσα και τόσα άχρηστα βιβλία που βγάζει μόνο για να νάν τα βγάζει δίχως και να διαβάζονται. Μά, βλέπετε, εκείνοι που τη διευτύνουν κοιτάζουν την τσέπη τους μοναχά και τους φίλους τους, μη λογαριαζοντας καθόλου αν οι χιλιάδες του Μαρασλή πηγαίνουν στα χαμένα χωρίς να ωφελούνε σε τίποτα.

Δεν ξέρουμε α θα καταφέρουν τίποτα τα παιδιά. Μά κι α δεν καταφέρουν, φτάνει μόνο που καταπιστήκανε μια τόσο ευγενικά δουλιά για να ζίζουν το στεφάνωμα. Να σε τί πρέπει οι φοιτητάδες να καταγίνονται, κι όχι σε Βαγγελικά, Όρεστειακά και α άλλα τέτια Μιστριωτοκαμώματα.

ΣΗΜΕΡΑ

πήγε στα Πετράλωνα, ας πει στα Πυθαράδικα, μεθαύριο στη Γαργαρέττ, αντιμεθαύριο στην Κασσιδα, κι αμα ξεμπερδέψει με την Αθήνα, θα πάρει το ρύσημα του για τις Έπαρχιες. Πρώτα στη Θεσσαλία, ύστερα στο Μωριά, κατόπι στα Έφτανησα.

Ο καημένος ο Ραλλάκος, σωστός Περιπλανώμενος Ίουδαίος κατόνησε. Πρέπει να μη μείνει γωνιά της Ελλάδας που να μην άγιαστεί με τις ψευτιές του και να μην ακούση τις ρητορικές του μπουμπουλήθρες! Πρέπει όλ' οι Ρωμιοί να γνωρίσουν κι από κοντά το σωτήρα τους!

ΒΓΗΚΕ ΣΕ ΒΙΒΛΙΟ

ΔΗΜ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ

Ο ΑΣΩΤΟΣ

Δράμα με τρία μέρη

Και πουλιέται 2 δραχμές

στά γραφεία του «Νουμά»

και στο Βιβλιπωλείο της «Εστίας».

λογίστηκα κείνα τα λόγια, που μούπες μια φορά. Θα το κλέψω, τ' αποφάσισα.

*

Γιάν.— Έ απελπίστηκαν πια να με κάνουν γαμπρό. Έφρασαν το σπίτι, το άλειψαν, όλα έτοιμα τάχανε.

Σύρμος.— Σα να λεί, μπήκαν κάμποσο χρέος.

Γιάν.— Τι τους θέλεις. Αυτοί όμως, γύρεψαν τώρα ένα ναύτη, που παει με τα καράβια.

Σ.— Ποὺν' το Λενιώ τώρα να το βάλουμε μπροστά.

Γιάν.— Α να, αντίκριμα στη ράχη ποιά είναι;

Σ.— Αυτή με την κόκκινη ποδιά και το περδικίσιο περπάτημα; δες το.

Γ.— Το κακόμοιρο σε τί χέρια θα πέσει. Για φαντάσου, να μην τον θέλει, να μην τον αγαπάει καθόλου. Κι αυτός να την παίρνει για τη μορφή της. Θα της λεί, είσαι έμορφη κι αυτή θα την παίρνουν τα δάκρυα. Έ κακόμοιρο κορίτσι!

Σ.— Τι κακόμοιρο και ξεκακόμοιρο. Στάσου να του πάρουμε τον άέρα. Τι λές; να του φωναξω;

Φωναζει: «Οξ' απ' τ'άμπέλια βρέ! οξ' απ' τ'άμπέλια!

Να γύρισε και κοιτάζει, αυτή είναι, χα, χα. Τρέχα τώρα μη μας ιδούν.

ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΠΡΩΤΟΜΑΘΗΤΗ

ΑΘΡΩΠΙΝΟΣ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ*

ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟ

Αίμα

21. Τι λοιπόν είναι από το αίμα το θαμνουργό; Κοίταξες ποτές σου με καλό μικροσκόπι την ψιλή διάφανη μεμπράνα σε πόδι βραχάκου και πρόσεξες το κόκκινο το αίμα που πιλαλά μέσα στ'άβλακούλια του; "Αν όχι, πήγαινε και κοίταξέ τα άμέσως είδεμή, ποτές σου δε θα καταλάβεις "Αθρώπινο Μηχανισμό. Έκει λοιπόν θα δεις δίχτι από ψιλά ψιλά άβλακούλια, στενώτερα κι' από τις τρίχες της κεφαλής σου ακόμα, που μέσα τους σκουντηχτά και βιαστικά κατακυλιάνε σωροί μικρούλια μακρουλά κίτρινα σφαιρουλάκια. Μερικά άβλακούλια είναι κάτι φαρδύτερα, και μέσα σ' αυτά τα φαρδύτερα θα δεις πυκνό ρέμα σφαιρουλάκια που όρμα προς τα στενώτερα και τα πλημμυρά. Και τα σφαιρουλάκια απότα κολυμπάνε μέσα σ' ένα όγρο τόσο καθαίο, που άδύνατο ναν το δεις. Μερικά άβλακούλια είναι τόσο στενά, που μοναχά ένα σφαιρουλάκι — ή Μόριο άς το πούμε — τη φορά μπορεί να περάσει, και πολύ συχνά τα βλέπεις που περνούνε μονοσκοίνι. Παρατηρώντας τα έτσι καθώς κατακυλιάνε μέσα σ' αυτά τα στενά άβλακούλια, θα δεις πως τέλος κουτρουδαλούν πάλι μέσα σε φαρδύτερα άβλάκια — άβλάκια κάπως σαν εκείνα απ' όπου ξεκίνησαν — έξόν που τώρα το ρέμα δεν πηγαίνει παρα άλαργέβει από τα στενώτερα άβλακούλια. Τα ψιλότερα άβλακούλια, αν και φαίνονται σαν άβλάκια μοναχά, είναι όμως γύρω προφυλαγμένα από φτενούς τοίχους, και λέγονται Τριχωπές. Πόσο ψιλά είναι και μικρά θάν το νιώσεις, α συλλογιστείς πως ό,τι βλέπεις γίνεται στο βάθος πετσιού τόσο φτενού, που σου φαίνεται ίσως σα να μην έχει πάχος καθόλου.

Τα φαρδύτερα άβλάκια που καταβάζουν το αίμα στις τριχωπές είναι άκρες αιματοστάμνων σαν εκείνες που στο κουνέλι τις είπαμε άρτηρίες, και τ'άλλα φαρδιά άβλάκια που παίρνουν το αίμα από τις τριχωπές είναι άρχές φλεβών.

Αφού καλοκοιτάξεις του βραχάκου το πόδι κάμποση ώρα, στασου και συλλογίσου πως και σε κάθε πές μέρος του κορμιού σου, σε κάθε του τετραγωνικό δάχτυλο, σε κάθε ίσως τετραγωνικά γραμμή, κάτι παρόμοιο θα φαινότανε, α μπορούσε το μικροσκόπι σου ναν το δείξει, έξόν που τα σφαιρούλια εί-

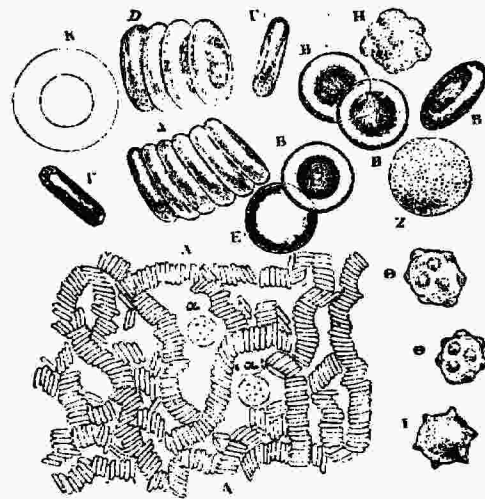
*) Κοίταξε φύλλα 184 185 186 187 και 188.

ναι μικρότερα και στρογγυλά, οι τριχωπές στενώτερες και συνήθως πιο χοντρές, και το τρέξιμο γοργότερο. Του ποντικίου, που το σπουδάσαμε πριν, κάθε μια του μαλακιά και μακριά κλωστή είναι τυλιγμένη όλόγυρα μέσα σε πυκνό δίχτι μικρούτσικες τριχωπές, που μέσα τους, όσο υπάρχει ζωή, παντοτινά τρέχει γοργό ρέμα αίμα κοκκινισμένο από άμέτρητα σφαιρουλάκια.

Σε κάθε μέρος της σάρκας σου — στο μικλό, στο ραχόσκονο, στο πετσι, στα κόκκαλα, στα πλεμόνια, και σ' όλα τα όργανα, πές παντού στο κορμί σου — θα δεις το ίδιο, μέσα σε στενά σωληνάκια να πιλαλούνε βιαστικά κόκκινα σφαιρουλάκια, και μαζί τους να τρέχει το καθαρό όγρο όπου κολυμπάνε.

"Αν κενθήσεις το δάχτυλό σου, ματώνει κι' ό,τι πές μέρος του κορμιού σου κενθήσεις, θα ματώσει. Τόσο πυκνωμένα είναι τα μικρά αιματοστάμνα, ώστε όπου κι' α μπήξεις βελόνα, άς είναι όσο θές ψιλή, δίχως άλλο θα τρυπήσεις και ξεσκίσεις κάπιο μικράκι αιματοάβλακο — ποτέ άρτηρία, ποτέ τριχωπή, ποτέ φλέβα — κι' άμέσως θα χυθεί όξω ή κοκκινωπή σταλαματιά.

22. Τι είναι αίμα; Είναι ένα όγρο, τρέχει γύρω σα νερό, όμως είναι πυκνότερο από νερό, πυκνότερο για διό λόγους. Πρώτα, το νερό, δηλαδή το άγνό το νερό, είναι όλο μια ουσία, και με το πιο δυνατό μικροσκόπι αν το κοιτάξεις, δε θα δεις τίποτα μέσα του. Έπειτα είναι υπερβολικά διάφανο, βλέπεις καλά μέσα από μεγάλο πάχος καθαρού νερού. Δοκίμασε όμως να κοιτάξεις μέσα κι' από πολύ ψιλό φύλλο αίμα, απλωμένο μεταξύ σε διό γιάλινες λάμες, και πολύ λίγο πράμα θα δεις. Το αίμα λοιπόν είναι άδιάφανο. Γιατί;

Άχν. 4

Κόκκινα κι' άσπρα Μόρια μεγάλωμένα
Α. Μόρια μέτρια μεγάλωμένα. Τα κόκκινα στοιβασμένα σε δεκάρες. Τα α και α διό άσπρα Μόρια
Β. Κόκκινα Μόρια πολύ μεγάλωμένα και παραστημένα κατ'όμοιον

"Ηταν μόνος σ' ένα βράχο κ' αίστάνονταν να τον άγγίζει ο θόλος τ' ουρανού τριγύρω. Άγαλία άπλώθηκε ή θάλασσα ως τα πόδια του κ' έβρεξε το βράχο. "Απ' τη γεράνια της όψη, σε γεράνιο πουκάμισο, σηκώθηκαν τα χέρια της Έλένης, κ' έλαμψε το πρόσωπό της, γαλήνιο, με κυλιστά μεγάλα μάτια — ω θείο πρόσωπο κ' ήρθε κάτω απ' το βράχο στα πόδια του και τον παρακαλούσε. Μά ο Γκιωνης γελώντας όλοένα, τοξοφιγγε το λαϊμό. Πάλεψαν, πάλεψαν ώρα πολλή, στα κοντά του ξέφυγε — ή Έλένη ήταν άφαντη — κ' έπεσε στη θάλασσα να πνιγεί.

Στο σκοτός του κατωγιού το αίστάνονταν ακόμα γύρω του τ' όνειρο αυτό, ψάχνοντας για καλάμι. Ύστερα κίνησε να ψαρέψει ή να πνιγεί. Τ' άστέργια έλαμπαν ακόμα στον ουρανό.

Κατέθηκε σ' ένα άκρωτήρι ξερό. Ξημέρωνε γύρω, κ' ή άγριάδα του τόπου χύνονταν στην ψυχή του. Κάθισε στο βράχο κ' έσκυψε κι αντίκρισε το πέλαγο που ζυπνάει. Τίναξε τ' άρμιδι στ' άπατα νερά και καρτερούσε.

Όρες μάκανε κι άμολούσε. Ξημέρωσε ή μέρα, μέρα λαμπρή, τα άνήλιαγα βάθη της θάλασσας ήμείρωσαν κ' είδε: γύρω στο δόλωμα που τριγυρούσαν οι μαύρες καλογρίτσες. Σ' ώρες άπάνω που μεσουρανούσε ο ήλιος σπάραιζε το καλάμιδι. Το τίναξε ά-

πάνω κ' έσκισε τον ουρανό σέρνοντα τρεμουλιαστό ψάρι. "Επεσε και μπλέχτηκε μες τα σκοινιά από πάνω του. Τόσους κάμποσο και στο ξανα γύρισμα έπεσε ζαγκίστρωτο στις γούρνες τις γεμάτες θάλασσα και μαύρες των βράχων. Παλι βουλιαζει τ' άρμιδι του. Οι γλάροι τώρα πετούσαν τριγύρω, άπάνω κάτω. Χύνονταν στη θάλασσα ν' άρπάξουν κανένα ψάρι, πάλι πετούσαν. Και στο δόλωμα τώρα τσιμπούσαν τα ψάρια. Τεζάρισε το σκοινί και λιγυσε το καλάμι. Τραβήξε ένα ψάρι, μεγάλο, το σήκωσε απ' τη θάλασσα ψηλά, μά τίναξε κ' έπεσε πάλι μέσα. Και δίπλα του ένας γλάρος πέταξε γύρω, χαμπήλωσε χύμηξε κι άρπάξε το ψάρι απ' τη γούρνα.

Τόν έπιασαν γέλια. Κοίταξε κι ο γλάρος πειτούσε άνοιχτά.

Άμίλητη ή θάλασσα. Έμασε τ' άρμιδι του και τ' άφισε, έβγαλε τα ρούχα του. Έπεσε βαθεία, μακροβούτι, πετάχτηκε κι άρχισε να πλείει. Σιγαλό το πέλαγο τ' άφινε πίσω. Έβαλε σημάδι τον κάβο τον άντικυνό. Άξαφνα άρχισε να φριέται ή θάλασσα σε φύσημα κύου. Ο ουρανός είχε σκεπαστεί με σύννεφα. Θάμπωσε το φώς. Η θάλασσα μολυβένια. Ένα άντικυνό βουνάκι μόνο έβλεπε ο ήλιος μες απ' τα σύννεφα. Ζύγωνε τον κάβο. Τ' άγέρη φυσού-

